

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְדָּה פֶּרֶק יג

א. הַמוֹצָא אֲבָדָה שֶׁהוּא חַיֵּב לְהַחְזִירָה חַיֵּב לְהַכְרִיז עָלֶיהָ וּלְהוֹדִיעָה וְלֹאמַר, מִי שֶׁאַבָּד לוֹ מִיֵּן פְּלוֹנִי, יָבֹא וְיִתֵּן סִמְנֵיָו, וְיִטַּל. אִפְּלוּ הִיתָה שׁוֹהָ פְּרוּטָה בַּעַת הַמְצִיאָהּ, וְהוֹזִלָה חַיֵּב לְהַכְרִיז עָלֶיהָ. וְאַבֵּן גְּבוּהָה הִיתָה חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁעָלֶיהָ הָיוּ מַכְרִיזִין.

ב. כִּיצַד מַכְרִיז: אִם מִצָּא מָעוֹת, מַכְרִיז מִי שֶׁאַבָּד לוֹ מִטְּבַע וְכֵן מַכְרִיז מִי שֶׁאַבָּד לוֹ כֶּסֶת, אוֹ בִּהְמָה, אוֹ שְׁטֵרוֹת יָבֹא וְיִתֵּן סִמְנֵיָם, וְיִטַּל. וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִפְּנֵי שֶׁהוֹדִיעַ מִיֵּן הָאֲבָדָה, לְפִי שֶׁאִינוּ מַחְזִירָה עַד שֶׁיִּתֵּן סִמְנֵיָם מִבְּהֶקֶין.

ג. בָּא בַּעַל הָאֲבָדָה, וְנָתַן סִמְנֵיָם שֶׁאִינוּ מִבְּהֶקֶין אֵין מַחְזִירִין לוֹ: עַד שֶׁיֹּאמַר סִמְנֵיָם מִבְּהֶקֶין. וְהִרְמָאֵי אָף עַל פִּי שֶׁאִינוּ סִמְנֵיָם מִבְּהֶקֶין אֵין מַחְזִירִין לוֹ, עַד שֶׁיָּבִיֵא עֲדִים שֶׁהֵיֵא שָׁלוּ. אָמְרוּ חֲכָמִים "וְהָיָה עִמָּךְ עַד דְּרַשׁ אַחִיד" (דברים כב,ב) עַד שֶׁתַּחֲקֹר אַחֵר אַחִיד, אִם רָמָאֵי הוּא אִם לֹא.

ד. בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל מִי שֶׁאַבָּדָה לוֹ אֲבָדָה, וְכָא וְנָתַן סִמְנֵיָהּ מַחְזִירִין אוֹתָהּ לוֹ, אֲלֹא אִם כֵּן הַחֲזֹק רָמָאֵי. מִשְׁרָבוּ הִרְמָאֵין, הִתְקִינוּ בֵּית דִּין שֶׁיְהִי אוֹמְרִין לוֹ, הֵבֵא עֲדִים שֶׁאֵין אֶתָּה רָמָאֵי, וְיִטַּל.

ה. הַסִּמְנֵיָם הַמִּבְּהֶקֶין סוֹמְכִין עָלֶיהֶם וְדָנִין עַל פִּיהֶם בְּכָל מְקוֹם, דִּין תּוֹרָה. וְהַמְדָּה אוֹ הַמְשָׁקֶל אוֹ הַמִּנְיָן אוֹ מְקוֹם הָאֲבָדָה, סִמְנֵיָן מִבְּהֶקֶין הֵן.

ו. בָּאוּ שְׁנַיִם, זֶה נָתַן סִמְנֵיָהּ הָאֲבָדָה, וְזֶה נָתַן סִמְנֵיָהּ כְּמוֹ שֶׁנָּתַן הָאֲחֵר לֹא יִתֵּן לֹא לְזֶה וְלֹא לְזֶה; אֲלֹא תִהְיֶה מִנַּחַת עַד שִׁיּוּדָה הָאֶחָד לְחֵבְרוּ, אוֹ יַעֲשׂוּ פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן.

ז. נָתַן הָאֶחָד אֶת הַסִּמְנֵיָם, וְהַשְׁנֵי הֵבִיֵא עֲדִים יִתֵּן לְבַעַל הָעֲדִים; זֶה נָתַן סִמְנֵיָם, וְזֶה נָתַן סִמְנֵיָם וְעַד אֶחָד הָרִי הָעֵד הָאֶחָד כְּמִי שֶׁאִינוּ, וְיִנִּיחַ.

ח. מִצָּא שְׁמָלָה וְכִיּוֹצָא בָּהּ, וְזֶה הֵבִיֵא עֲדֵי אֲרִיגָה שֶׁאֲרָגוּ אוֹתָהּ לוֹ, וְזֶה הֵבִיֵא עֲדִים שֶׁנִּפְלָה מִמֶּנּוּ יִתֵּן לְעַדֵּי נְפִילָה. זֶה נָתַן מִדַּת אֲרָפָה, וְזֶה נָתַן מִדַּת רַחֲבָה יִתֵּן לְמִי שֶׁנָּתַן מִדַּת אֲרָפָה: שֶׁאִפְשָׁר שֶׁיִּשְׁעַר הִרְמָאֵי מִדַּת רַחֲבָה, כְּשֶׁהָיָה בַּעֲלֶיהָ מִתְכַּסֶּה בָּהּ. זֶה נָתַן מִדַּת אֲרָפָה וְרַחֲבָה, וְזֶה כּוֹן מִשְׁקָלוֹתֶיהָ יִתֵּן לְמִי שֶׁכּוֹן מִשְׁקָלָהּ.

ט. זֶה נָתַן מִדַּת אֲרָפָה וְרַחֲבָה, וְזֶה נָתַן מִדַּת הָאֲמָרִיּוֹת שְׁבָה יִתֵּן לְמִי שֶׁנָּתַן מִדַּת אֲרָפָה וְרַחֲבָה.

י. בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל מִי שֶׁמִּצָּא אֲבָדָה הִיָּה מַכְרִיז עָלֶיהָ שְׁלוּשָׁה רִגְלִים: רִגְלֵי רֵאשׁוֹן אוֹמַר רֵאשׁוֹן, שְׁנִי אוֹמַר שְׁנִי, שְׁלִישִׁי מַכְרִיז סֵתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּף לוֹ שְׁנִי בְּשִׁלְיָשִׁי. וְאַחֵר רִגְלֵי הָאֲחֵרוֹן בְּשִׁבְעַת יָמִים מַכְרִיז פַּעַם רְבִיעִית, כְּדֵי שֶׁיִּלָּף הַשּׁוֹמֵעַ לְבֵיתוֹ בְּשִׁלּוּשָׁה יָמִים וַיִּמָּשֵׁשׁ אֶת כָּלָיו, וַיַּחֲזֹר בְּשִׁלְשֶׁת הַיָּמִים, וַיִּמָּצָא זֶה הַמַּכְרִיז מַכְרִיז בְּשִׁבְעִי.

יא. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי מַכְרִיזִין בְּבִתֵּי כְּנָסִיּוֹת וּבְבִתֵּי מִדְּרָשׁוֹת; מִשְׁרָבוּ הָאֲנָסִין וְאָמְרוּ הַמְצִיאָה שֶׁלְּמִלָּךְ הִיא, הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי מוֹדִיעַ לְשִׁכְנוֹ וְלַמִּידְעִיו וְדִּיּוֹ.

יב. הַכְרִיז אוֹ הוֹדִיעַ, וְלֹא בָּאוּ הַבְּעָלִים תִּהְיֶה הַמְצִיאָה מִנַּחַת

אָצלו, עד שׁיבוא אליהו. וְכָל זְמַן שֶׁהָאֲבָדָה אָצלו אִם נִגְנְבָה אוֹ אֲבָדָה, חַיִּב בְּאַחֲרִיּוּתָהּ; וְאִם נֶאֱנָסָה, פֶּטוּר: שְׁשׁוּמֵר אֲבָדָה כְּשׁוּמֵר שְׁכָר הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִצְוָה, וְנִפְטָר מִכַּמָּה מִצְוֹת עֲשֵׂה, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּשִׁמְרָתָהּ.

יג. וְצָרִיךְ לְבַקֵּר אֶת הָאֲבָדָה, וּלְבַדֵּקָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִפְסַד וְתֵאבֹד מֵאֲלִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִשְׁבַּחְתוּ לּוֹ" (דברים כב,ב), רֹאֵה הִיאֲךָ תִּשְׁיָכְנוּ לוֹ. בִּיצֵד: מָצָא כָסוֹת שֶׁלְצִמּוֹר, מִנְעֵרָה אַחַת לְשָׁלוּשִׁים יוֹם; וְלֹא יִנְעֲרָנָה בְּמִקְלָה, וְלֹא בְּשָׁנֵי בְּנֵי אָדָם. וְשׁוֹטְחָה עַל גְּבִי מִטָּה לְצָרְכָּה בְּלִבָּד, אֲבָל לֹא לְצָרְכָּה וּלְצָרְכָּו. נִזְדַּמְּנוּ לוֹ אוֹרְחִים לֹא יִשְׁטַחְנָה בְּפָנֵיהֶם וְאִפְּלוּ לְצָרְכָּה, שְׁמָא תִּגְנֹב.

יד. מָצָא כְּלֵי עֵץ, מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְקְבוּ. כְּלֵי נְחֹשֶׁת, מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחֻמִּין; אֲבָל לֹא עַל יְדֵי הָאוֹר, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁחִיקֵן. כְּלֵי כֶסֶף, מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּצוּנָה; אֲבָל לֹא בְּחֻמִּין, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁחִירֵן. מָצָא מִגִּרְפוֹת וּקְרָדְמוֹת, יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּרֶךְ; אֲבָל לֹא בְּקֶשֶׁה, מִפְּנֵי שֶׁמִּפְחִיתֵן. מָצָא כְּלֵי זָהָב וְכֵלִי זָכוּכִית וְכָסוֹת שֶׁלִּפְשֵׁתָן, הֲרִי זֶה לֹא יִגַּע בָּהֶן עַד שִׁיבּוֹא אֵלֵיהֶו. וְכִדְרֵךְ שֶׁאֲמָרוּ בְּאֲבָדָה, כֶּךָ אֲמָרוּ בְּפִקְדוֹן שֶׁהִלְכוּ בְּעֲלִיו לְמַדִּינַת הַיָּם.

טו. מָצָא סִפְרִים, קוֹרֵא בָהֶן אַחַת לְשָׁלוּשִׁים יוֹם; וְאִם אֵינוּ יוֹדֵעַ לְקִרְוֹת, גּוֹלְלֵן כָּל שְׁלוּשִׁים יוֹם. וְלַעֲוָלָם לֹא יִלְמַד בָּהֶן לְכַתְּחֻלָּה. וְלֹא יִקְרָא פֶּרֶשָׁה, וְיִשְׁנָה; וְלֹא יִקְרָא פֶּרֶשָׁה, וְיִתְרַגֵּם. וְלֹא יִפְתַּח בּוֹ יֵתֵר מִשְׁלוּשָׁה דְּפִין. וְלֹא יִהְיוּ שְׁנַיִם קוֹרְאִין בְּשָׁנֵי עֲנִיּוֹת, שְׁמָא יִמְשֹׁךְ זֶה וְיִמְשֹׁךְ זֶה וְיִבְלֶה הַסֵּפֶר; אֲבָל קוֹרְאִין הֵן בְּעֲנִיָּן אֶחָד. וְלֹא יִקְרְאוּ שְׁלוּשָׁה בְּכֶרֶךְ אֶחָד, וְאִפְּלוּ בְּעֲנִיָּן אֶחָד. מָצָא תַּפְלִין, שֵׁם דְּמִיָּהֶן וּמִנִּיחֵן עָלָיו: שֶׁדָּבָר מְצוּי הוּא בְּיַד הַכֹּל, וְאֵין עֲשׂוּיִין אֲלֵא לְמִצְוֹתֵן בְּלִבָּד.

טז. מָצָא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, שֶׁהֲרִי צָרִיךְ לְהֶאֱכִילוֹ אִם הָיָה דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל כְּגוֹן פֶּרֶה וְחִמּוֹר מִטְּפֵל בָּהֶן שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם הַמְּצִיאָה, וְשׁוֹכְרֵן וְלוֹקֵחַ שְׁכָרָן וּמֵאֲכִילָן; וְאִם הָיָה שְׁכָרָן יֵתֵר, הֲרִי הֵיִתֵּר לְבַעֲלִים. וְכֵן הַתְּרַנְּגוּלִין מוֹכֵר בִּיצִיָּהֶן, וּמֵאֲכִילָן כָּל שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ; מִכָּאן וְאֵלֶּךְ, שֵׁם דְּמִיָּהֶן עָלָיו וְהֲרִי הֵן שְׁלוֹ וְשֶׁלִּבְעָלִים בְּשִׁתְּפוֹת, כְּדִין כָּל הַשֵּׁם בְּהִמָּה מִחֲבָרוֹ.

יז. מָצָא עֲגָלִים וְסִיחִין שֶׁלְרָעִי, מִטְּפֵל בָּהֶן שְׁלוּשָׁה חֹדָשִׁים; וְשֶׁלִּבְרִיאָה, שְׁלוּשִׁים יוֹם. אוֹזִים וְתִרְנַגּוּלִין גְּדוֹלִים, מִטְּפֵל בָּהֶן שְׁלוּשִׁים יוֹם. מָצָא קִטְנִים וְכָל דָּבָר שֶׁטְפוּלוֹ מְרַבֶּה מִשְׁכָּרוֹ, מִטְּפֵל בָּהֶן שְׁלוּשָׁה יָמִים; מִכָּאן וְאֵלֶּךְ, מוֹכְרֵן בְּבֵית דִּין. וְכֵן פְּרוֹת שֶׁהִתְחִילוּ לְהִרְקִיב וְכִיּוּצָא בָהֶן, מוֹכְרֵן בְּבֵית דִּין.

יח. מֶה יַעֲשֶׂה בְּדָמִים יִנְתְּנוּ לְמוּצָא, וְיֵשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן; לְפִיכָךְ אִם נֶאֱנָסוּ, כְּגוֹן שֶׁטָּרְפָן גִּיס אוֹ טָבְעוּ בֵּינָם חַיִּב לְשַׁלֵּם, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן: שֶׁכִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, הֲרִי הֵן אָצְלוּ כְּשֶׁאֲלָה.

יט. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּדָמֵי הָאֲבָדָה הוֹאִיל וְנִטְפַּל בָּהּ; אֲבָל מַעוֹת אֲבָדָה, לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. לְפִיכָךְ אִם אֲבָדוֹ בְּאִנְס פֶּטוּר, שֶׁהֲרִי הוּא שׁוּמֵר שְׁכָר כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

כ. כָּל אוֹתָן הַיָּמִים שֶׁמִּטְפֵּל בְּאֲבָדָה קֹדֶם שִׁימְכַרְנָה בְּבֵית דִּין

אם האכילן משלו, נוטל מן הפעלים; ויראה לי שהוא נוטל בלא שבועה, מפני תקון העולם.

כא. המוצא מציאה לא ישבע, מפני תקון העולם: שאם אתה אומר ישבע, יניח המציאה והולך כדי שלא ישבע. אפלו מוצא כיס, וטען בעל המציאה ששני כיסים קשורים היו, ואי אפשר שימצא האחד אלא אם נמצא האחר הקשור עמו הרי זה לא ישבע.